

A politikából támadhat-é valami jó?

Jenei Péter | campusonline.hu | 2013.11.15.

Úgy tűnik az aktuális kultúrpolitika a megszokottnál is hatásosabban termékenyíti meg manapság a színházi alkotókat. A Radnóti Színház idei évadának első bemutatója, a Mohácsi testvérek A csillagos ég, avagy a nemzetközi sikerre való tekintet című legújabb darabja is ilyen ihletettséggű. Nyilvánvaló azonban, hogy nem szerelemgyerekről van szó.

Az előbbi gondolatmenet folytatása nagyon hamar vinné el ezt a cikket médiumunk stílusától idegen irányba, ezen felül pedig nem lenne fair az előadás alkotóival szemben sem, így próbáljunk meg máshonnan közelíteni a darabhoz. Mohácsiék fogták az aktuális helyzetet, vagy azt, amibe belekényszerítve érzik magukat, és azt minden kozmetikázás nélkül áthelyezték egy alternatív valóságba. Azon belül is egy színházba, hiszen mindenki tudja, hogy az egyenlő az egész világgal. Tehát onnan indulunk, hogy finoman szólva szar a helyzet. Hogy ez még egyértelműbb legyen, a színház is beázik a fölötte levő lakásból...

Itt próbálja a társulat a Bánk bánt a Szávai Viktória által alakított Abonyi Nóra rendezőnő vezetésével, aki innovatív annyira, hogy Bieberach szerepét nőre osztja, és a Ványa bácsiból kihúzza Ványa bácsit, de Katona szövegét nem hajlandó modernizálni. Az előadásnak ebben az első harmadában ismerkedünk meg a társulattal is, akik többnyire sztereotip figurák. Sötétebbnél sötétebb színésznőcskéket alakít Andruskó Marcella és Móga Piroska. Szervét Tibor a főszerepekből kiöregedett, iszákost, Adorjáni Bálint pedig a főszerepekre még nem eléggé érett, de sokra tartott színészt játszik. (Utóbbi szerepében a legjobb poén az, hogy Róbert mellett Györgynek is hívják, de ez csak a színlapról derül ki.) Az első háromnegyed órában tehát a status quo megalapozása történik, s ez a rész, amire a közönség még azonos intenzitással tud figyelni, a mohácsisan hosszú (majdnem két és fél óras), szünet nélkül játszott darabban. Pedig az igazi kultúrbürokrácia-kritika, vagyis a java még el sem kezdődött.

A próba közben érkezik az alaphelyzetet felbolygató hír, miszerint mindenki repül. Szerencsére nem rúgnak ki senkit, hanem a társulatot meghívták egy Nemzetközi Színházi Fesztiválra, mégpedig Malajziába. A hírre természetesen a polgármestertől, a Nemzeti (!) Kulturális- és Sportbizottság képviselőjén át, a Honi (!) Színi Társaság alelnökéig mindenki ugrik. (A címére mindenki nagyon kényes, folyton helyesbítnek.) Előbbi csak potyautasként szeretne világot látni, ezért mindent megígér, amit felettese félmondatára rögtön vissza is von. A közbülső néptánc tréninget ír elő, mégpedig a csizmaszáracsapkodós fajtából. Utóbbi, pedig mint a minőségellenőrzési osztály képviselője vizsgáztatná az érdekes (!) művészeket A füstbe ment terv elszavaltatásával.

Természetesen dilettáns mindenki, nincsenek tisztában, sem a Bánk bánnal, sem a Ványa bácsival (a fiktív előadással), de még Petőfivel és A Tisza című versével is gondok vannak. A minőséget, és az igazságot pedig a hangerő képviseli. (Persze mindenki érti, hogy miről van itt szó, csak éppen, amikor ezt a néző arcába ordítja az előadás, akkor az valahol visszas.) De üsse kő... ha ez az ára, hát akkor lepengetik a császárnak, akkor is, ha közben kézzel-lábbal tiltakoznak.

Az előadás utolsó etapjára, mire mindenki elintézi – jövődöbéli honoráriumából – azt, amire testi, lelki szükséglete volt az utazáshoz: beszerezte a vörös szőnyeges vonuláshoz való ruhát, cipőt, megszabadult a repülőutat lehetetlenné tevő magzatától, uzsoráshitelből megvette a rég áhított karórát, vagy leitta magát a sárga földig, kiderül, hogy se meghívás, se színházi találkozó, de talán Malajzia sem létezik. Minden a PR-os Aranka (Petrik Andrea) kitalációja volt. De miért is? Mi volt a

célja ezzel? Kinek? Mikor? Hol? Hogyan? Mindezekre a kérdésekre Mohácsiéknak is csak egy válasza van: csak. Ebben a pillanatban már annak is több értelmét látnám, ha a magába roskadt társaság mögé leereszkedő repülőgépfal helyett, Arankát, dolga végeztével, mint egy meg nem értett prófétát – a megalkuvásról és az érdemeiről (vö. érdemes művész) a társulatnak és a nézőknek szóló tanító, nevelő és szórakoztató missziója után – glóriától övezve felemelnék a zsinórpadrásra.

Ennek az előadásnak a legnagyobb baja az, hogy nincsenek benne rétegek. Hiányzik az a keserűdes önirónia, ami miatt az Egyszer élünk... nemcsak szerethető, de releváns, önmagán túlmutató előadás tudott lenni. A világot fekete-fehérnek állítja be, és néha azt is elfelejti, hogy a szórólappal következő mondata: „aki nem ért egyet, az nem csupán ellenünk van, hanem száználmasan primitív és agyafúrt gonosz” nem az előadás premisszája, hanem beigérett céltáblája lenne. Érthető, hogy a jelenlegi kultúr- és egyéb politikai viszonyok vörös posztót jelentenek sokak szemében, ettől azonban még nem kell elveszteni a fejünket. Vagy a falnak menni vele. Vagy egymásnak.

Persze vannak jó dolgok is, Kovács Márton zenéje, mint mindig, most is együtt lélegzik az előadással, sőt képes túllépni azokon a korlátokon, amibe az előadás többször beleütközik. A Radnóti társulata igazi ensemble játékot produkál, habár erre nemcsak a színészek, de a rendező személye is garanciát jelent. És természetesen jelen vannak azok a mohácsi gegek (a múltépítés, a színháztól a maradandóságot biztosító aranyzóget megtagadó építőmunkás), de ezek alkalomadtán csak még jobban aláhúzták az elszalasztott lehetőséget. Természetesen az előadás nem mond csődöt, csak éppen ilyenformán senkinek sincs kedve, de ereje, és türelme se felvenni a leejtett szálát/zászlót.